

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Föredragande
Aleksandra Sjöstrand
Utredare

010-4700367
aleksandra.sjostrand@uhr.se

YTTRANDE

Dnr: 1.2.3-00572-2017

Datum
2017-10-20

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Organisationsnummer
202100-6487

www.uhr.se

Yttrande över promemorian Brett deltagande i högskoleutbildning

Utbildningsdepartementets dnr U2017/03082/UH

Universitets- och högskolerådet (UHR) ställer sig bakom förslaget till ändring i högskolelagen (1992:1434) som innebär att universitet och högskolor aktivt ska främja ett brett deltagande i utbildningen. UHR vill dock framhålla att det finns en distinktion mellan begreppen ”breddad rekrytering” och ”breddat deltagande”. Det finns också en skillnad mellan rekryterande aktiviteter och åtgärder för breddat deltagande i högskoleutbildning. I den nya bestämmelsen bör det därför framgå att universitet och högskolor aktivt ska främja både breddad rekrytering till högskolan och ett brett deltagande i högskoleutbildningen.

I en följdändring i förordningen (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet bör det följaktligen framgå att myndigheten ska främja breddad rekrytering till högskolan och ett brett deltagande i högskoleutbildningen.

Skälen till UHR:s ställningstagande

Regeringen föreslår en ändring i 1 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434) som innebär att universitet och högskolor i stället för att aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan aktivt ska främja ett brett deltagande i utbildningen. En motsvarande följdändring föreslås också i förordningen (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet.

Regeringens förslag ligger i linje med resultaten av den kartläggning och analys av lärosätenas arbete¹ som UHR har genomfört på regeringens uppdrag. En av UHR:s slutsatser är att fokus på breddat deltagande är en framgångsrik strategi för breddad rekrytering till högskolan.

---

¹ Universitets- och högskolerådet (2016), *Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper?*

Förslaget ligger också i linje med det åtagande som Sverige gjort inom ramen för Bologna-processen att öka missgynnade gruppers möjligheter att påbörja och fullfölja högskolestudier².

UHR ställer sig därför positivt till att en bestämmelse i högskolelagen införs om att universitet och högskolor aktivt ska främja ett brett deltagande i utbildningen. Bestämmelsen kommer att tydliggöra vikten av att lärosätenas åtgärder och resurser inte endast ska avgränsas till rekryteringen av studenter utan även avse olika typer av kvarhållande och stödjande åtgärder riktade till de antagna studenterna.

UHR vill dock framhålla att det finns en distinktion mellan begreppen "breddad rekrytering" och "breddat deltagande". Det finns också en skillnad mellan rekryterande aktiviteter och åtgärder för ökat deltagande i högskoleutbildning. Enligt UHR:s bedömning finns det därför en risk att ett borttagande av formuleringen om att lärosätena aktivt ska främja breddad rekrytering till högskolan kan skapa en oklarhet om huruvida lärosätena även fortsättningsvis ska arbeta med rekryteringsfrämjande åtgärder. UHR föreslår därför att det i den nya bestämmelsen ska framgå att universitet och högskolor aktivt ska främja både breddad rekrytering till högskolan och ett brett deltagande i högskoleutbildningen.

Övriga synpunkter

Eventuella konsekvenser av förslaget

I debatten kring promemorians förslag har en oro uttryckts för de negativa effekter förslaget skulle kunna innebära när det gäller urholkning av resurser och av utbildningarnas kvalitet.

Med anledning av detta vill UHR framhålla följande.

Breddat deltagande innebär att lärosäten på ett systematiskt sätt arbetar med åtgärder för att ta emot, introducera och på olika sätt stödja studenterna. Flera av de stödåtgärder som universitet och högskolor erbjuder sina studenter, exempelvis stöd i akademiskt skrivande, mattestugor, studentambassadörer och tidsplanering riktar sig till alla studenter oavsett bakgrund. Den här typen av stödåtgärder främjar genomströmningen i högskolan, vilket i sin tur påverkar lärosätenas resursutnyttjande och effektivitet på ett positivt sätt. Även utvecklingen av högskolepedagogiken gynnar alla studenter och bidrar till en bättre genomströmning.

Vidare vill UHR understryka att lärosätenas arbete med breddat deltagande också tangerar deras uppdrag att arbeta mot diskriminering. Det åligger alla universitet och högskolor att bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder³. Lagen ger

---

Se Yerevan Communiqué (2015)

<https://www.ehea.info/cid101764/yerevan.html>

³ Enligt diskrimineringslagen (2008:567)

högskolorna ett uttalat ansvar att arbeta aktivt för att förebygga diskriminering och trakasserier. Lärosätena är bland annat skyldiga att genomföra skäligen åtgärder för att utbildningen ska vara tillgänglig för en person med funktionsnedsättning.

Frågan kan därför ställas huruvida regeringens förslag kommer att få så stora ekonomiska konsekvenser som det gjorts gällande i debatten. Enligt promemorian innebär förslaget att regleringen i högskolelagen anpassas till hur många universitet och högskolor i praktiken redan arbetar. UHR delar regeringens uppfattning i stort men vill påpeka att det kan finnas initiala utvecklingskostnader på lärosätena.

UHR har också svårt att hitta stöd för den oro som uttryckts i debatten att förslaget skulle innebära sänkta krav på studenterna. En ny rapport från Universitetskanslersämbetet⁴ visar exempelvis att det finns generella samband mellan avhopp och gymnasiebetyg snarare än studenternas bakgrund. Rapportens resultat tyder på att aktivt bredda deltagandet i högskolan av studenter från studieovana miljöer inte kommer att påverka genomströmningen negativt såvida kraven på förkunskaper inte sänks. UHR vill understryka att kraven på förkunskaper är lika för alla.

Viktigt att lärosätena redovisar sitt arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande

Slutligen vill UHR lyfta fram att det i UHR:s undersökning framkommit att lärosätena överlag är positiva till att redovisa sitt arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande. De ser att ett krav på redovisning gör att frågan hålls levande. UHR föreslår därför i sin redovisning av regeringsuppdraget att myndigheten får ett uppdrag av regeringen att regelbundet följa upp lärosätenas arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Ulf Melin efter föredragning av utredare Aleksandra Sjöstrand. I beredningen av ärendet har även utredare Peter Barck-Holst, kommunikator Kristina Karlén och produktionssamordnare Sara Svensson medverkat.

Ulf Melin

Aleksandra Sjöstrand

---

⁴ Universitetskanslersämbetet (2017), *Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesprogrammen* (Rapport 2017:17)